

בין זמרי ופנחס

וְהִנֵּה אִישׁ מִבְּנֵי יִשְׂרָאֵל בָּא וַיִּקְרַב אֶל אָחִיו אֶת הַמְדִינִית לְעֵינֵי מֹשֶׁה וּלְעֵינֵי כָּל עַדְת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל ... וַיֵּרָא פִּינְחָס בֶּן אֱלֶעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן וַיִּקָּם מִתּוֹךְ הָעֵדָה וַיִּקַּח רֶמֶחַ בְּיָדוֹ: וַיָּבֵא אַחֵר אִישׁ יִשְׂרָאֵל אֶל הַקֶּבֶה וַיִּדְקַר אֶת שְׁנֵיהֶם אֶת אִישׁ יִשְׂרָאֵל וְאֶת הָאִשָּׁה אֶל קֶבֶתָה וַתַּעֲצֵר הַמַּגֵּפָה מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל: (במדבר כה ו-ח).¹

וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר: פִּינְחָס בֶּן אֱלֶעָזָר בֶּן אֶהֱרֹן הַכֹּהֵן הַשֵּׁיב אֶת חַמְתִּי מֵעַל בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאוֹ אֶת קִנְאָתִי בְּתוֹכָם וְלֹא כָלִיתִי אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל בְּקִנְאָתִי: לָכֵן אֶמַר הַנִּינִי נִתַּן לּוֹ אֶת בְּרִיתִי שְׁלוֹם: (במדבר כה י-ב).²

ספר המנהיג הלכות סוכה עמוד תכב

וטעם שאין מפסיקים בהן מפורש בירושלמי ובמסכת סופרים, "מוסר ה' בני אל תמאס ואל תקוץ בתוכחתו" (משלי ג יא), אל תעשם קוצין קוצין - שאין מפסיקין בקללות שאינו בדין שיהיו בניי מתקללין ואני מתברך.³ אב"ן הירחי.⁴ [מכאן לקורא בתורה שצריך לפסוק בדבר טוב ולסיים בדבר טוב ומכאן סמך למנהג רוב ספרד וצרפת ופרובינציה בסוף פרשת בלק שקורין בפנחס עד ברית שלום לסיים בדבר טוב].⁵

מסכת סוטה דף כב עמוד ב

אמר לה ינאי מלכא לדביתיה:⁶ אל תתיראי מן הפרושין ולא ממי שאינן פרושין, אלא מן הצבועין שדומין לפרושין, שמעשיהן כמעשה זמרי ומבקשין שכר כפנחס.⁷

¹ אלה פסוקי התורה בסוף פרשת בלק בסיפור המעשה עצמו. ומה שסתם המקרא שם, מי הוא האיש מבני ישראל שהתריס נגד משה והעדה עד שהעלה את חמתו של פנחס שקם עליו והרגו, גילה המקרא בתחילת פרשתנו: "וְשֵׁם אִישׁ יִשְׂרָאֵל הַמָּכָה אֲשֶׁר הִכָּה אֶת הַמְדִינִית זְמִיר בֶּן סִלּוּא נְשִׂיא בֵּית אָב לְשֹׁמְעֵנִי"; ובכך ליצור את העימות והקונטראסט בין שתי הדמויות עליו נבקש לעמוד הפעם: "טוב זה פנחס, וחוטא זה זמרי" (קהלת רבה ג). ואף לפרסם זאת: "פרסם פנחס לשבח ופרסם זמרי לגנאי" (תנחומא פינחס ב). אגב, חשוב למקרא גם להודיענו מי הייתה אותה מדינית: "וְשֵׁם הָאִשָּׁה הַמָּכָה הַמְדִינִית כְּזָבִי בַת צוּר רֵאשׁ אִמּוֹת בֵּית אָב בְּמִדְיָן הוּא". וחשוב גם לסכם את מעשה הקנאות של פנחס ולרמוז לנו מה דעת התורה על מעשה זה, כפי שנראה מיד בסמוך. נראה שלא בכדי מופסק העניין באמצע ונחלק לשתי קריאות בשתי פרשות, בשתי שבתות: בלק ופנחס. מה גם שמפסיק העניין ביבור: "וַיְדַבֵּר ה' אֶל מֹשֶׁה לֵאמֹר". כך אגב גם בחלוקת הקריאה בסדרות בארץ ישראל, אבל שים לא שלא כך בסדר חלוקת הפרקים: הכל פרק אחד, פרק כה. אולי אנו צריכים לקחת שבוע בשביל להבין מה היה עמוק השבר של הזנות בשיטים, והחשש מפילוג ומלחמת אחים, ערב הכניסה לארץ ישראל, בדור הבנים שהם התקווה החדשה לאחר תום דור המדבר שחטאו במרגלים. וכגודל השבר, כן תעוזתו של פנחס בשעה שמשוה והנהגה הוותיקה רפי ידיה. ראה דברינו [חילופי דורות ומשמרות](#) בפרשה זו. והפעם נבקש, כאמור, להתעכב על דמותו של פנחס מול דמותו של זמרי, לשעתה ולדורות.

² וכן הוא בבבלי מגילה לא ע"ב, שתי סיבות מדוע קוראים את התוכחה של פרשת בחוקותי ושל כי תבוא (וכן בניצבים) ברצף ולא מפסיקים ומעלים קרוא אחר באמצע: "בתעניות ברכות וקללות ואין מפסיקין בקללות. מנא הני מילי? אמר רב חייה בר גמדיא אמר רבי אסי: דאמר קרא: מוסר ה' בני אל תמאס. ריש לקיש אמר: לפי שאין אומרים ברכה על הפורענות". וראה עוד דברים רבה ראש פרשת ראה, פרשה ד סימן א וכן בגמרא מגילה שם שאב"י רוצה לחלק בין תוכחת בחוקותי שהיא של הקב"ה, בה אין להפסיק, ובין תוכחת ויקרא שהיא של בשר ודם ("משה מפי עצמו אמר"), בה ניתן להפסיק. זאת, על בסיס שיטת ר' חייה בר גמדיא ואנו פוסקים כריש לקיש. וכבר הארכנו לדון בנושא זה בדברינו [תוכחתו של בשר ודם](#) בפרשת כי תבוא וכן בדברינו [ספר דברים – משנה תורה](#) בפרשת דברים ואכמ"ל.

³ אב"ן הירחי הוא [אברהם בן נתן הירחי](#) 1155-1215 – צרפת/ספרד (לא בלבד עם [ראב"ן מבעלי התוספות](#)) הוא מחבר ספר המנהיג. רישום שמו בתוך ההלכה טעון בירור. מן הסתם זו הוספה של תלמיד או מעתיק לומר עד כאן או שמה מכאן דברי אב"ן הירחי שהעתקתי ומכאן ואילך או לעיל - דבריי. אבל רישום השם כאן הוא ממש באמצע הדרשה וטעון בירור בכתבי היד השונים.

⁴ והיכן שכל הספר מסתיים בדבר רע, כגון: ישעיהו, מלאכי, איכה וקהלת (סימן יתק"ק: ישעיהו, תרי-עשר, קינות, קהלת), חוזרים וכופלים את הפסוק האחד לפני האחרון ובלבד לסיים בדבר טוב. ובאמת תימה הוא מדוע לא התקבל מנהג ספרד-צרפת-פרובנס נאה זה להמשיך בפרשת בלק עד "ברית שלום"! כי באמת מה קבלנו? שהפרשה בה הקב"ה הפך את קללת בלעם לברכות מסתיימת בפסוק הקשה: "ויהיו המתים במגפה ארבעה ועשרים אלף"! חבל על מנהגין משובחין ספרדין, צרפתין ופרובנסין דאבדין, גם אם הוא מבטל ומייתר את "התורה" שלנו בהערות 1-2. כל היודע דבר אודות עניין זה, אנא יחיש תשובתו אלינו ויגמיאנו בכפליים.

⁵ לשלומציון אשתו, כאשר העביר לה את השלטון, כנראה ערב מותו. ראה דברינו [בימי שלומציון ושמעון בן שטח](#) בפרשת בחוקותי.

⁶ ינאי המלך הוא שטבע את הביטוי: עושה כמעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס. הוא ינאי שרדף את הפרושים עד חורמה, ראה קידושין סו ע"א כשחזר מכיבושיו הצבאיים וכן סנהדרין יט ע"א כשעבדו נאשם בהריגה. וכאן, ערב מותו, הוא אולי מכיר, במידה חלקית, בטעותו. אבל למה הדימוי של זמרי ופנחס דווקא? מה היה צבוע במעשהו של זמרי שהתריס בגלוי ולא ראה שום צורך להצטדק? ראה פירוש מהרש"א בגמרא שם ששואל שאלה זו ועונה: "מעשה זמרי ודאי בגלוי ובפרהסיא היה, כדכתיב: ויקרב אל אחיו את המדינית לעיני משה ולעיני כל עדת גו'. אלא הכי קאמר: מעשה זמרי שהיה בגלוי והן עושין בסתר ומראין עצמן בגלוי כפרושין לבקש שכר כפנחס ... אבל נקט אלו זמרי ופנחס שהיו עושים מעשים הפכיים בדבר אחד". היינו, זמרי הוא מקרה יחסית טוב שלפחות לא היה צבוע, בעוד שהפרושים שינאי מגנה אותם, היו גרועים ממנו שעשו מעשיהם בצביעות וברמייה. מעין קל וחומר מזמרי. ראה בגמרא סוטה שם הקשר לביטוי "מכות פרושים" שנזכר במשנה (סוטה פרק ג משנה ד) והדין בגמרא שם בכל המתחסדים להיראות כצדיקים, חסידים ופרושים: "שבעה פרושים הם ... פרוש שְׁכָמִי זה העושה מעשה שכם שמלו וסכנו בעצמן לא מפני מצוה אלא כדי להראות ליעקב אבינו. פרוש נְקָפִי זה המנקה רגליו באבנים ובא ואומר הלכתי היום למקום רחוק לעשות מצוה ומראה רגליו והוא לא הלך. פרוש קִיזָאי זה המקיז דם בכותל בשעת הילוכו שנדחק בצד הכותל כדי שלא יגע בו אדם טמא,

פירוש המאירי, גמרא סוטה הנ"ל

וינאי המלך כשהרג את החכמים ונתיראה אשתו שיעבירו את זרעו מן המלכות, ובקשה ממנו שישתדל לשוב באהבתם, אמר לה: אל תתייראי מן הפרושים, רוצה לומר, שאותם האמתיים אינם שומרים עברה. ולא משאינן פרושים רוצה לומר, שאינם מחזיקין עצמן בפרישות שהרי אין לבם עלי. אלא מן הצבועים הדומים לפרושים שאין פרישותם אלא כצבע הכלי שאין תוכו כצבעו שהן עושין מעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס.⁸

שו"ת עטרת פז חלק א כרך ג - חושן משפט סימן טז"ד

וצריך לידע שעם כל מה שלמדנו זכות לתלמיד חכם ליהנות מבני אדם לצורך פרנסתו ומשום כדי חייו, ולראש ישיבה אפילו להעשירו כדי שיהא חשוב ונכבד ודבריו נשמעים, דוקא בלומדי תורה ומלמדיה שאינן דיינים קבועים בעיר... והוא דריש מתיבתא שרי לקבולי דורונות, היינו אם נותנין לו שלא בשביל הלמוד.. שאסור לקבל שכר על תורה שבע"פ. אלא שכבר נתקלקלו הדורות, שכל הדיוט קופץ ויושב בראש, שאין עיניו כי אם על בצעו, ותקנתו קלקלתו... על זה ידוע כל הדווים, אוי לנו מה עלתה בימינו, דאילין דמיקרי נטורי קרתא, אינון חרובי קרתא. עושים מעשי זמרי זמיר עריצים, ומבקשים שכר כפנחס, ומקפחים פרנסת העניים ההגונים, והלומדים הישרים והנאמנים...¹⁰

מסכת סנהדרין דף פב עמוד א

כי אתא רב דימי אמר: בית דינו של חשמונאי גזרו: הבא על הנכרית חייב עליה משום נדה, שפחה, גויה, אשת איש.¹¹ אמר רב חסדא: הבא לימלך - אין מורין לו.¹² איתמר נמי, אמר רבה בר בר חנה אמר רבי יוחנן: הבא לימלך - אין מורין לו. ולא עוד אלא, שאם פירש זמרי והרגו פנחס - נהרג עליו. נהפך זמרי והרגו לפנחס - אין נהרג עליו, שהרי רודף הוא.¹³

והוא הטמא בעצמו... פרוש מדוקיאה זה השוחה בשעת הילוכו עד שנמצא גבו כגב בעלי חטוטרות ומתעטף בטליתו ומשפעה לכאן ולכאן כמו מכתש שהוא מלמטה רחב ומלמעלה קצר, כדי שיראה בפני הבריות שהוא עניו ושהוא אינו חפץ להסתכל באדם מעולם. פרוש מה חובתי (עוד) ואעשנה - זה האומר לא נשארה לי חובת מצוה שלא עשיתי אותה" (הבאנו את נוסח אוצר המדרשים (אייזנשטיין) רבינו הקדוש עמוד 513, המרחיב את לשון הגמרא בסוטה כב ע"ב).

⁸ התעכבנו עוד קצת על ינאי המלך והגמרא סוטה שם נמצא מקור הביטוי עושה מעשה זמרי ומבקש שכר כפנחס. גם עפ"י פירוש זה התרחקנו עוד יותר מזמרי המקראי שהתריס בגלוי אל "זמרי" של תככי בית חשמונאי בבית שני. ינאי ידע שהפרושים האמיתיים יסלחו לו בסופו של דבר ואילו אלה שאינם נמנים על הפרושים בכלל לא בעניין הזה. והיחידים המסוכנים הם אלה שהחניפו לו במלכות, ראה דמותו המרשעת של אלעזר בן פועירה בגמרא קידושין סו ע"א: "איש לץ לב רע ובליעל". האם הבין המלך ינאי בסוף ימיו מי היו היועצים שהקיפו אותו?

⁹ הרב פנחס זביחי נולד בירושלים בשנת תש"ך, צאצא למשפחת רבנים ונכבדים מאנוסי משהד (פרס). למד שנים רבות בישיבת 'פורת יוסף' ובישיבות אחרות, ובגיל צעיר נסמך להוראה על-ידי גדולי ירושלים. כיום משמש כרב בירושלים.

¹⁰ נושא השו"ת כאן הוא קבלת שכר בעבור לימוד תורה. מאז דבריו החריפים של הרמב"ם בנושא זה (הלכות תלמוד תורה, סוף פרק ג בפרט) הוקל כידוע העניין; והדיון כאן הוא ברמה המעשית, של חלוקת הכסף המיועד בין אלה שאכן לומדים וראויים ובין המתחזים. בימינו! אין זה הנושא שלנו, ורק בקשנו להראות דוגמא לשימוש של הביטוי "עושים מעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס", שקנה לו שביטה בלשונו ותרבותנו, ולא רק במחוזות רבניים ולמדניים. ראה פירושו הקצת תמוה של אברבנאל בברכה לשבט לוי בפרשת וזאת הברכה שבא להגן על אהרון: "אשר ניסיתו במסה תריבהו על מי מריבה, רוצה לומר שלא היה חסידות אהרון כצבועים עושים מעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס. כי אתה ה' אלהים נסית אותו וחסידותו בנסיון רב ומגולה ומצאת אותו נאמן לפניך". ראה באופן דומה פירוש מלבי"ם על הפסוק הראשון בתהלים כו: "לְדוֹד שִׁפְטֵנִי ה' פִּי אֲנִי בְּתַמִּי הִלְכֵתִי וּבִה' בְּטַחְתִּי לֹא אֶמְעָד", שאומר: "לדוד, בתפלה זו יזכיר כי אינו מכת הצבועים המלאים רע בסתר וחונפים בגלוי, עושים מעשה זמרי ומבקשים שכר כפנחס, כי לבבו נאמן לאלהיו ומעשיו אין בהם דופי, הוא נקי בין במעשה בין במחשבה, ולכן מבקש שלא יקרהו מקרה החנפים". וראה עוד שימוש ביטוי זה בספר חובת הלבבות שער ד הביטחון פרק ד וכן שער ט הפרישות, פרק ב. ויש עוד רבים אחרים. ואם איננו טועים גם בן גוריון השתמש בביטוי זה במלחמתו העקשנית כנגד פנחס לבון ב"עסק הביש", וכינה אותו "זמרי" (במקום פנחס), ואנו אין לנו אלא פרשת השבוע מקדמת דנא ולא אלה החולפות ובאות של ימינו.

¹¹ כבר אברהם מצווה: "להיות לך לאלהים ולזרעך אחרך... לא תנסב עובדת כוכבים ושפחה, דלא ליזיל זרעך בתרה" (יבמות ק ע"ב). בא פנחס ועושה מעשה קנאות. באים מצאצאיו וקובעים זאת להלכה. זהו אותו בית חשמונאי שתחילתו קנאות לשם ה', כמסורת אבותיו, לא רק כנגד היוונים מחללי המקדש, אלא בעיקר כנגד היהודים המתיוונים ששיתפו עמם פעולה; וסופו התדרדרות מוסרית נוראה, כולל מלחמת אחים והתחברותם עם האדומים שסופם ששלטו בהם. האם הם נכשלו במה שאבי אביהם קנא לו?

¹² ראה שם במשנה בעמוד קודם: "... הבעול ארמית, קנאים פוגעים בו". ומסביר רש"י: "קנאי הבא לימלך בבית דין ובשעת מעשה אם יפגע בו - אין מורים לו, שלא נאמרה אלא למקנא מעצמו ואינו נמלך".

¹³ דין רודף הוא נושא סבוך ומורכב, ראה רמב"ם הלכות רוצח ושמירת הנפש פרק א, הלכות חובל ומזיק פרק ת, הלכות גניבה פרק ט ועוד. כאן נוספת לו מורכבות נוספת, לפנחס, שבא לקנא בשם ה', יש בעצם דין רודף! ראה פירוש יד רמ"ה על הדף: "אם נהפך זמרי והרגו לפנחס אעפ"י שלא פירש, אין זמרי נהרג עליו. מאי טעמא? דפנחס רודף הוה, שהרי אין מצווה להרגו אלא רשות בעלמא הוא, שהרי אין מורין לו. וכשם שניתן לפינחס רשות להרגו לזמרי, כך ניתנה רשות לזמרי להציל את עצמו בנפשו של פינחס. והני מילי זמרי, אבל איניש אחרינא לא, דלאו רודף גמור הוא, דהא ברשות קא עביד". רודף ולא רודף, זו המשמעות ההלכתית של הפרדוקס: הלכה ואין מורין כן. בפן השני, של האגדה, ראה דברי ר' צדוק הכהן מלובלין, בפירושו פרי צדיק במדבר פרשת פנחס: "שזה היה מסירות נפש של פנחס, שאילו נהפך זמרי והרגו לפנחס אין נהרג עליו". פנחס לקח על עצמו סיכון פיסי ואף הלכתי, שכן לזמרי הייתה הזכות להשיב מלחמה שיערה ולהרוג אותו. ראה סוף דבריו שם: "משום הכי הוזכר בכאן שם האיש

שמות רבה פרשה לג סימן ה

... "נבחר שם מעושר רב, מכסף ומזהב חן טוב" (משלי כב א) ... נבחר שמו של פנחס מן עושרו של זמרי, שהיה נשיא שבט שמעון. ומה עשה זמרי? עליו אמר שלמה: "העז איש רשע בפניו" (משלי כא כט) - זה זמרי, "וישר הוא יבין דרכו" (שם) - זה פנחס. ומה העז זמרי? אלא כיון שראה את כזבי בקש ליטלה, אמרה לו: איני נשמעת לך, שכן ציווני אבא, שלא אהיה נשמעת אלא למשה. אמר לה: אני גדול ממשה שהוא משבט שלישי ואני משבט שני. ורצונך לידע שאני גדול ממשה, בפניו אני נוטל אותך, שנאמר: "והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדינית לעיני משה" (במדבר כה ו). מהו "לעיני משה"? שהיה מקיש דברים כנגדו, א"ל: משה, זו אסורה או מותרת?¹⁴ אמר לו: אסורה היא לך. א"ל זמרי: אתה הוא הנאמן של תורה שהקב"ה מתגאה בך ואומר: "לא כן עבדי משה בכל ביתי נאמן הוא" (במדבר יב ז)? שאתה אומר: אסורה זו, אף אשתך שנטלת אסורה היא לך. זו מדינית וזו מדינית, זו גדולה בת אבות, ואשתך בת כומר, הוי: "לעיני משה". ושלמה צווח: "העז איש רשע בפניו". וכיון שראו אותו, היו בוכים, שנאמר: "והמה בוכים פתח אוהל מועד" (במדבר כה ו), א"ל הקב"ה: משה, בוכה אתה? והיכן חכמתך שאמרת דבר והבלעת לקרח ועכשיו אתה בוכה!¹⁵ ורוח הקודש צווחת: "אשתוללו אבירי לב נמו שנתם ולא מצאו כל אנשי חיל ידיהם" (תהלים עו ו). א"ל משה: "אין חכמה ואין תבונה ואין עצה לנגד ה'" (משלי כא ל). אמר הקב"ה: יודע אני מי מוכן לדבר זה. מה כתוב אחריו: "סוס מוכן ליום מלחמה ולה' התשועה" (שם לא). אמר ר' יוסי: דרש פנחס בעצמו: ומה אם הסוס שהוא נותן נפשו ליום מלחמה אפילו הוא מת נותן נפשו על בעליו, אני על קדושת שמו של הקב"ה על אחת כמה וכמה.¹⁶

פרקי דרבי אליעזר (היגר) - "חורב" פרק מו

שמעון ולוי קנאו על הזנות הרבה מאד שאמרו: "ויאמרו הכזונה יעשה את אחותינו", ולקחו איש חרבו והרגו את אנשי שכם. והנשיא של שבט שמעון לא זכר מה עשה זקנו ולא גער בבחורי ישראל, הוא בעצמו בפרהסיא בא בזנות על המדיינית ... ראה פנחס את זמרי שבא בפרהסיא בזנות על המדיינית וקנא קנאה גדולה וחטף מידו של משה את הרומח וירץ מאחריו ודקרו.¹⁷

מדרש תנחומא פרשת פינחס סימן א

המוכה מה שלא הוזכר בשעת מעשה להודיע המסירות נפש של פנחס שהמוכה היה נשיא שבט שמעון ועל ידי כן זכה פנחס לחיי עולם".

¹⁴ יש שמבקשים לראות בקטע זה של המדרש את ההסבר לביטוי "עושים מעשה כזמרי ומבקשים שכן כפנחס". ראה שאלתנו לעיל בהערה 7: היכן צביעותו של זמרי? התשובה: בהתחסדות זו כלפי משה בדומה לעשו ששאל איך מעשרים את המלח (מקור?) וקרח ששואל על טלית שכולה תכלת ובית שמלא ספרים (מקור?). ראה פירוש כלי יקר במדבר פרק כה יד: "כי מצינו לחז"ל (סוטה כב ב) על החנפים שעושים מעשה זמרי ומבקשים שכן כפנחס, וכי זמרי היה מן החנפים והלא היה רשע מפורסם, אלא ודאי מדקאמר למשה זו אסורה או מותרת שמע מינה שהיה עושה כמעשה הצבועים להכשיר מעשיו לומר שבדין הוא עושה". אך עניין זה של נישואין למדינים ומואבים אינו פשוט ומלווה את ההיסטוריה של עמנו, מימי יתרו, משה, אלעזר הכהן (אבי פנחס) ועד ימי רות ודוד. ראה דברינו [לא יבוא עמוני ומואבי](#) בפרשת כי תצא.

¹⁵ בפרשת קרח עומד משה וכביכול כופה על הקב"ה הן את ניסיון המחנות והן את פעירת האדמה, ראה דברינו [אם כמות כל האדם ימותון אלה](#) בפרשת קרח. ופה משה עומד חסר אונים! ראה שוב דברינו [חילופי דורות ומשמרות](#) בפרשה זו.

¹⁶ מעשהו של זמרי, האתגר הבוטה שהציב לפני משה וכל העדה, הוא שגרם להתעלותו של פנחס, בבחינת "במקום שאין אנשים השתדל להיות איש" (פרקי אבות ב ה, והשבת מתחילים מחזור נוסף של קריאת פרקי אבות במנחה). ראה תיאור כל מעשה זה בבבלי סנהדרין פב ע"א וכן בירושלמי סנהדרין פרק י הלכה ב: "והנה איש מבני ישראל בא ויקרב אל אחיו את המדיינית לעיני משה. מהו לעיני משה? כאינש דמר: הא גו עינך משה. אמר לו: אין צפורה מדינית ואין טלפיה סדוקות? זו טהורה וזו טמאה? והיה שם פינחס אמר אין כאן אדם שיהרגנו ויהרג על ידיו? איכן הם האריות גור אריה יהודה, דן גור אריה, בנימין זאב יטרף?! כיון שראה פינחס שאין אדם מישראל עושה כלום מיד עמד פינחס מתוך סנהדרין שלו ולקח את הרומח וכו'". "בזכות" זמרי, התעלה פנחס אף זכה להתייחס לכהונה. ראה הגמרא זבחים קא ע"ב: "לא נתכהן פינחס עד שהרגו לזמרי". ובאו על גמרא זו פירושים רבים וחשובים שלא נוכל להביאם מקוצר זמן ויריעה. מה שחשוב לנו הוא הרעיון, שיש עוד הרבה לדרוש עליו, שמעשה זמרי הוא שאתגר את פנחס וממנו עלה לגדולה. "והנה פינחס היה יודע שיפסיד הכהונה כשיהרוג את זמרי, כי כהן שהרג את הנפש לא ישא את כפיו (ברכות לב, ב), ואף על פי כן היה עושה בשביל רצון הקב"ה, על כן הודיע אותו הטעם, ואמר והיתה לו כוהונת עולם תחת אשר קנא לאלהי" (קדושת לוי במדבר פרשת פינחס).

¹⁷ במעשה זמרי מחד גיסא ותגובתו לצד הנגדי של פנחס, נפרדים סופית דרכם של שמעון ולוי שיחד קנאו על זנות אנשי שכם במעשה דינה וקעת הם בקטבים מנוגדים. "שכיון שראה פינחס מעשה זמרי, אמר: זקיני וזקיני של זה הם עמדו וגדרו הפרצה הזאת בשכם" (פתרון תורה פרשת פינחס). וכבר הרחבנו בנושא זה בדברינו [שמעון ולוי אחים](#) בפרשת ויחי ושם הבאנו את ספרי דברים פסקא שמת בברכת משה לשבט לוי שהוא יסוד מוטיב זה: "וללוי אמר, למה נאמר? לפי ששמעון ולוי שניהם שתו בכוס אחד ... משל לשנים שלוו מן המלך, אחד פרע למלך וחזר והלך את המלך ואחד לא דיו שלא פרע, אלא חזר ולך. כך שמעון ולוי שניהם לוו בשכם ... לוי פרע מה שלווה במדבר ... וחזר והלוה את המקום בשטים ... שמעון לא דיו שלא פרע אלא חזר ולוה". ראה מדרש נאה זה שם.

"פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן" - מה ראה הקב"ה ליחס פנחס אחר מעשה זה? שבשעה שנדקר זמרי עם כזבי עמדו השבטים עליו ואמרו: ראיתם בן פוטי זה שפטם אבי אמו עגלים לע"ז, הרג נשיא שבט מישראל!¹⁸ לפיכך בא הכתוב ליחס פנחס בן אלעזר בן אהרן הכהן. "לכן אמור הנני נותן לו את בריתי שלום" - גדול השלום שנתן שאין העולם מתנהג אלא ע"פ השלום, והתורה כולה שלום... אם בא אדם מהדרך שואלין לו שלום וכן בשחרית שואלין לו שלום ובערב שואלין לו שלום וקוראין קריאת שמע וחותרמין בשלום: הפורס סוכת שלום. ובתפילה חותרמין המברך את עמו ישראל בשלום.¹⁹

שבת שלום
מחלקי המים

¹⁸ הכוונה לאלעזר, אביו של פנחס שעפ"י המסורת לקח מבנות יתרו לאישה (והיה ע"כ גם אחיין וגם גיס של משה). ראה גם בראשית רבתי פרשת וישלח: "א"ר שמואל ד' הם שהם באים ממשפחה בזויה, ואלו הן, פנחס, אוריה, יחזקאל וירמיה, פנחס בשעה שהרג את זמרי היו ישראל מזלזלין בו ואומרים בן פוטי שפטם עגלים לע"ז, זה יתרו".

¹⁹ ושוב בגמרא זבחים שלא הספקנו לדרוש בה: "א"ר חנינא: לא נתכהן פינחס עד שהרגו לזמרי... רב אשי אמר: עד ששם שלום בין השבטים". וה' עוז לעמו ייתן ויברך את כולנו יחד שבטי ישראל בשלום חיצוני ופנימי עם קנאות במידה מדודה. ראה דברינו [ברית חיים ושלום](#) בפרשה זו.